

de grote twentse autorit

PRAKTISCHE INFORMATIE

Deze route door Noordoost Twente heeft een lengte van circa 70 kilometer.

RA = rechtsaf; **LA** = linksaf; **RD** = rechtdoor. Achter deze aanwijzingen staat waar nodig (tussen haakjes) extra informatie, bijvoorbeeld de hoeveelste weg u moet afslaan. Daarachter staat de naam van de weg die u moet inrijden.

GB = geen straatnaambord. Die aanduiding wordt gebruikt als een weg wel een naam heeft maar een straatnaambord ontbreekt. Als er geen straatnaam bekend is, wordt de aanduiding **NAAMLLOOS** gebruikt.

Bij alle aanwijzingen in de routebeschrijvingen gaat het uitsluitend om **VERHARDE** wegen, tenzij anders wordt vermeld. Inritten en **DOODLOPENDE** wegen tellen ook **NIET** mee.

Het logo van Erfgoed Bossem achter een aanwijzing in de routebeschrijving verwijst naar extra informatie in de bijlage.

1) **BEGINPUNT** Erfgoed Bossem, Dorpsstraat 7, Lattrop-Breklenkamp.

2) **LA** (vanaf de parkeerplaats linksaf richting Dorpsstraat).

3) **LA** (einde weg linksaf. **GB**) **DORPSSTRAAT**.

4) **LA** (1ste weg linksaf) **HORSTWEG**.

5) **LA** (einde weg linksaf) **OTTERSHAGENWEG**.

6) **RA** (3de weg rechtsaf) **LÖLFWEG**.

7) **LA** (einde weg linksaf) **GOUDKAMPSWEG**.

8) **RD** (kruising oversteken) **SPRINGENDAL**.

PAS OP! gevaarlijke kruising.

9) **RA** (einde verharde weg rechtsaf. **GB**) **UELSERDIJK**.

10) RD (naamswijziging weg) BOUWMANSWEG.

11) LA (1ste verharde weg linksaf. GB) HOOIDIJK.

12) RA (einde weg na ca. 7 km rechtsaf) DENEKAMPERWEG.

13) LA (na ca. 100 meter 1ste weg linksaf) BEEKZIJDEWEG.

14) RD (bij kruising rechtdoor) F.J. GROOTHUISWEG.

15) RA (1ste weg rechtsaf) SNOEYMANSWEG.

16) RA (1ste weg rechtsaf) KAPSWEG.

17) LA (1ste weg linksaf) ARKEWEG.

18) RD (bij kruising rechtdoor) WIESCHERTSWEG.

19) LA (bij kruising rechtsaf. GB) LANSINKSWEG.

PAS OP! deze weg is deels een doorgaans goed te berijden onverharde weg.

20) LA (einde weg linksaf) OLDENZAALSEWEG.

21) RA (bij driesprong rechts aanhouden) NAAMLOOS.

22) LA (einde weg na ca. 30 meter linksaf. GB) JAN VAN ARKELWEG.

PAS OP! drukke weg waar vaak hard wordt gereden (N343).

23) LA (bij stoplichten linksaf) OOTMARSUMSEWEG.

24) RA (op rotonde 1ste weg rechtsaf) KERKSTRAAT.

25) LA (1ste weg linksaf) IKINKSTRAAT.

26) LA (1ste weg linksaf) ZONNENBERGWEG (lange weg).

27) LA (einde weg linksaf) WEERSELOSEWEG.

28) RA (einde weg na ca. 30 meter rechtsaf) OLDENZAALSESTRAAT.

29) RD (bij rotonde rechtdoor) ROSSUMSESTRAAT.

30) RD (naamsverandering weg) OLDENZAALSESTRAAT.

31) LA (op rotonde 3de weg rechtsaf) WIEKERSTRAAT.

32) RD (bij splitsing rechts aanhouden) WIEKERSTRAAT.

33) RD (2de weg rechtsaf) ZOEKERSTRAAT.

34) LA (bij driesprong linksaf) EVERLOSTRAAT.

PAS OP! deels zeer smalle met bomen omzoomde weg.

35) RD (naamsverandering weg bij haakse bocht naar links) VOLTERDIJK.

PAS OP! straatnaambord staat een stukje voorbij de bocht.

36) RD (op rotonde 2de weg rechts) BEUNINGERSTRAAT.

PAS OP! fietsers komen van beide kanten.

37) RA (voorbij bebouwde kom Beuningen 5^d weg rechtsaf tegenover
tuincentrum) HANHOFWEG.

38) LA (einde weg linksaf) BENTHEIMERSTRAAT.

PAS OP! uitkijken bij oversteken. Onoverzichtelijk. Fietsers van beide kanten.

39) RA (1ste weg rechtsaf) PLECHELMUSSTRAAT.

40) RD (rechts aanhouden voorbij kerk. Naamsverandering weg)

LOSSERSESTRAAT.

41) LA (voorbij spoorwegovergang 1ste weg linksaf) POSTWEG.

PAS OP! 1ste weg links direct over spoorwegovergang is doodlopend en telt
niet mee!

42) LA (einde weg linksaf) LOSSERSEDIJK.

43) RA (einde weg rechtsaf) BEUNINGERSTRAAT.

44) RA (1ste weg rechts voorbij 3 doodlopende wegen) LUTTERZANDWEG.

PAS OP! vooral eerste deel zeer smalle met bomen omzoomde weg.

45) RA (voorbij 3de brug over kanaal 2de weg rechtsaf)

MEKKELHORSTERSTRAAT.

PAS OP! het 1ste bruggetje is over een sloot. Het 2de over het riviertje de Dinkel.

46) RD (bij splitsing links aanhouden. GB) **MEKKELHORSTERSTRAAT.**

47) LA (einde weg linksaf) **STROOTHUIZERWEG.**

48) RA (einde weg rechtsaf) **OUDE DIJK.**

49) LA (einde weg linksaf) **N 342. SCANDINAVIË-ROUTE.**

50) RD (op rotonde 2de weg rechtsaf) **SINGRAVENSTRAAT.**

51) LA (1ste weg linksaf. GB) **ELLENWEG.**

PAS OP! Ellenweg naar links volgen.

52) RA (einde weg rechtsaf. GB) **MOLENDIJK.**

53) RD (bij watermolen naamsverandering weg) **SCHIPHORSTDIJK.**

54) RD (voorbij brug over kanaal Almelo-Nordhorn rechtdoor) **DAMWEG.**

55) RA (einde weg rechtsaf) **HUNENBORGSEWEG.**

56) LA (einde weg linksaf) **OOTMARSUMSESTRAAT.**

57) RA (op rotonde 1ste weg rechtsaf) **FRENSDORFERWEG.**

58) LA (bij Volkssterrenwacht linksaf. GB) **DORPSSTRAAT.**

59) LA (linksaf parkeerplaats oprijden) **ERFGOED BOSSEM, EINDPUNT.**

BIJLAGE De grote Twentse autorit

De nummers in onderstaande tekst komen overeen met die van de
aanwijzingen, die in de routebeschrijving zijn aangegeven met dit logo

5) U passeert op deze weg het grensriviertje de Dinkel en het ter vermindering van wateroverlast door het riviertje gegraven omleidingskanaal. Beide komen u op deze rit nog wel vaker tegen. De Dinkel ontspringt in Westfalen en is 93 km lang. Daarvan liggen 46 km in Twente. Het is een echte regenrivier met een buitengewoon grillige waterstand.

8) Zoals de naam van de weg al verradt, rijdt u nu het Springendal in, de mooiste vuilnisbelt van ons land. Een geologische wel te verstaan. Het heuvelachtige landschap is gevormd door het afval van gletsjers uit de laatste ijstijd die ongeveer tot hier kwamen en daarna wegsmolten. Dit prachtige natuurgebied van circa 335 ha is genoemd naar de bronnen die hier ontspringen en een aantal pittoreske beekjes voeden. Tot in 20ste eeuw bestond dit gebied nog voornamelijk uit onafzienbare heidevelden. Sindsdien is er veel bos aangeplant en leven er veel zeldzame vertegenwoordigers van flora en fauna. Het Springendal is ontsloten door fiets- en wandelpaden.

11) Langs de Hooidijk en andere weggetjes in het Springendal bevindt zich een aantal grafheuvels uit de prehistorie. Dat is niet toevallig. Onze voorchristelijke voorouders meenden dat langs wegen en vooral bij wegwijkingen boze geesten op de loer lagen om reizigers lastig te vallen. Belangrijke sjamanen en krijgers werden daarom daar vlakbij begraven, zodat hun geesten de kwaadaardige bedreigingen in toom konden houden. Na de kerstening verdween dat gebruik. Men was echter nog wel bang voor de demonen. Daarom werden de grafheuvels als bescherming opgevolgd door Mariakapellen en landkruisen die in christelijke zin bescherming zouden bieden. U komt er tijdens deze rit een aantal tegen. Rechts van de Hooidijk ligt een uitgestrekt grensoverschrijdend heidegebied. Dat wordt de Paardeslenkte genoemd. Niet alleen omdat hier vroeger veel paarden werden gehouden, maar vooral omdat die her veel naar Duitsland werden gesmokkeld.

12) Recht tegenover het einde van de Hooidijk in het al zeer oude dorp Vasse (van "fahsa"= "ruw gras"), staat het horecabedrijf "Tante Sien". Rond 1700 begon boer Wermelink op deze plek in zijn boerderij een tapperijtje als bijverdienste. De onderneming ging over van vader op zoon. Nadat eigenaar

Graads Wermelink in 1911 was overleden, werd het horecabedrijf voortgezet door zijn drie dochters, waarvan Gesina de meest dominante en bekendste was. Het was een dame met "haar op de tanden". Haar personeel en haar gasten noemden haar steevast "Tante Sien". Zo werd die naam een begrip en uiteindelijk de naam van het bedrijf, dat grote bekendheid kreeg vanwege de kolossale pannenkoeken die er werden geserveerd (gewone 5 cent, met spek 7,5 cent). In 1928 brandde het bedrijf af. Dat was geen toeval!

De burgemeester van de gemeente Tubbergen, waar Vasse deel van uitmaakt, was agent geworden van een brandverzekeringsmaatschappij en verkocht polissen. Dat was destijds iets nieuws. Menig bouwvallig boerenhuis in deze omgeving ging daarna in vlammen op. Toen twee kinderen van een boer in hun beste kleren naar school kwamen, vroeg de verbaasde meester of ze die dag thuis soms feest hadden. Hij kreeg het verrassende antwoord: "Nee meester, vandaag branden wij af".

16) Kapsweg: volgens de legende genoemd naar een boerenknecht, Kaps geheten, die ooit op de oeroude boerderij Geerdink bij Vasse gewoond zou hebben. Hij was blijkbaar weinig gelovig en verzuimde vaak kerkdiensten, tot grote ergernis van de boerin die hem regelmatig met hel en verdoemenis dreigde als hij zijn leven niet beterde. Na weer zo'n heftige confrontatie met de boerin verdween de knecht van de boerderij en werd pas de volgende dag gevonden, hangend aan een boomtak, precies op de grens van Tubbergen en Vasse. Omdat geen van beide parochies de man op hun kerkhof wilden toelaten, werd de man ter plaatse onder de boom begraven. Sindsdien heet die plek het Kapsveld en de weg er langs de Kapsweg.

19) Links van de weg staan hier op de Fleringer es een paar eikenbomen met daarbij een kapelletje. De oudste daarvan is de Kroezeboom die naar schatting 700 jaar oud is. "Kroeze" betekent kruis. De naam zou te maken hebben met de functie van de boom als grensmarkering van de rechtsgebieden (zgn. Marken) van Tubbergen en Fleringen. Daartoe was de boom van een kruis voorzien. Na de Reformatie werden bij de boom voor de grotendeels katholieke bewoners van de streek (destijds illegale) katholieke godsdienstoefeningen gehouden. Die trokken duizenden gelovigen.

20) Mocht u hier even de benen willen strekken, parkeer dan de auto aan het einde van de Lansinksweg, loop een stukje naar rechts en steek de weg over. Aan het einde van de oprijlaan aan de overkant staat het adellijke huis Herinkhave dat al in de 12de eeuw wordt genoemd als "hof tho Flederinghe". Het landgoed is sinds de 18de eeuw eigendom van de baronnen von

Bönninghausen. Na een desastreuze brand in het huis deed de baron In 1959 het huis, de watermolen en de grachten over aan de Overijsselse Kastelenstichting, omdat hij financieel niet in staat was om het huis te restaureren. In het bouwhuis links voor het huis is nog steeds de kapel aanwezig, waar vroeger katholieke erediensten werden gehouden. Het schijnt in de kapel te spoken. Toen enige jaren na de brand van 1959 een paar specialisten van Monumentenzorg de toestand van het verbrande huis kwamen bekijken, weigerde de huisheer resoluut om de kapel te betreden, want volgens hem was er soms een mysterieus lichtje te zien dat de dood aankondigde van degenen die het zagen. Volgens hem was dat ook nog recentelijk zijn broer overkomen. Die was kort na het zien van het lichtje aan de gevolgen van een jachtongeluk overleden. Vol ongeloof over zo'n primitief bijgeloof negeerden de bezoekers de waarschuwing en inspecteerden op hun gemak de kapel. Toen zij echter 's avonds in de duisternis de door hoge bomen omzoomde lange oprijlaan afliepen naar hun auto's, zagen ze tot hun afgrijzen een vreemd lichtje in de verte. Met knikkende knieën liepen de heren voorzichtig verder om ten slotte tot hun grote opluchting te kunnen vaststellen dat een parkeerlichtje van één van hun auto's brandde! Boze tongen beweren, dat beide heren elkaar daarna nog lange tijd regelmatig opbelden om zich er van te overtuigen dat de ander nog leefde!

24) De plaatsnaam Reutum verwijst naar het in water laten rotten ("reuten") van vlas voor de productie van linnen. De toevoeging "um" is een verbastering van "heem", dat huis of nederzetting betekent.

26) U rijdt nu langzaam omhoog naar de Zonneberg. Die omvat het grootste deel van de Ageler es, de cultuurgrond van de boeren van Groot- en Klein Agelo. Links van de weg op de Zonneberg staat een klein bosje met daarin dichtbij de weg een landkruis en een aantal zwerfstenen. Dat is het "Boekenstuk", sinds mensenheugenis de plek waar de boeren van de beide buurtschappen vergaderden. Nadat vele eeuwen geleden een hagelbui de gewassen op de es hadden vernield, zagen de boeren dat als een straf van God. Om herhaling van de ramp te voorkomen, beloofden ze om elk jaar op maandag beloken Pinksteren (de eerste maandag na het Pinksterweekeinde) bij het Boekenstuk gratis roggebrood uit te delen aan de behoeftigen uit het naburige Ootmarsum. Dat hebben ze tot het midden van de 20ste eeuw volgehouden. Toen waren de behoeftigen op.

Sindsdien wordt er geld gedoneerd aan goede doelen. Er wordt nog wel elk jaar op de bewuste plek gebeden voor een goede oogst. Die roggebroden waren geen kleine jongens. Ze wogen minstens 10 kg en vaak nog veel meer.

29) De Rossumsestraat kruist het Kanaal Almelo-Nordhorn. Van 1884 tot 1889 werd het met spierkracht gegraven door circa 200 "polderjongens uit het westen van het land op basis van dagloon. Dat mag u letterlijk nemen. Schop en kruiwagen waren de voornaamste gereedschappen. Ze verdienden 8 cent per kubieke meter zand die ze verwerkten. Dat kwam neer op ongeveer een gulden per dag als ze flink doorwerkten. Als er niet gewerkt kon worden, zoals 's winters nog wel eens het geval was, dan werd er ook niks verdiend en waren de werklui aangewezen op de bedeling. De ruwe grondwerkers uit het verre Holland vielen in deze streek vooral op door de ongelooflijke hoeveelheden voedsel en vooral sterke drank die ze wegwerkten. Hun poezelige handjes zaten nogal los en menige kroeg werd door hen grondig verbouwd. De plaatselijke kranten stonden er vol van. Ook de bij deze heren horende dames stonden hun mannetje, zoals blijkt uit een ingezonden stuk in een lokale krant: "van het zwakkere geslacht zullen wij niet te veel zeggen. In het eten en drinken doen zij voor de mannen niet onder. In lichaamskracht en omvang allerminst. Niet zelden halen zij de tweehonderd op de (weeg) schaal!". De dames waren bovendien zeer bedreven in het "proletarisch" winkelen. Ze gaptten zoveel voedsel en vooral drank bij de argeloze plaatselijke winkeliers die zulke doortrapte klanten niet gewend waren, dat het een ware plaag werd. Het kanaal bleek na kort na oplevering te smal en te ondiep en werd in 1960 definitief gesloten voor de scheepvaart. Sindsdien is het een beschermd natuurgebied.

34) De Everlostraat is genoemd naar het adellijke landgoed Everlo, daterend uit de 16de eeuw. Van het huis zijn alleen de grachten en een bouwhuis bewaard gebleven. Dat laatste staat rechts van de weg. De naam Everlo betekent zoiets als "zwijnenbos".

38) Links van de weg staat "Het Tolhoes". Deze grenswinkel en voormalig tolhuis en postkantoor wordt al sinds de zestiger jaren van de vorige eeuw uitgebaat door Liesbeth Segerink. Ze smokkelde zelf nauwelijks, want ze had het veel te druk met het leveren van smokkelwaar aan anderen. Dag en nacht stond ze klaar om haar klanten van thee, koffie, en dergelijke te voorzien. Daarbij ging het vaak niet om kleine hoeveelheden. Menig lege Duitse tankwagen kreeg bijvoorbeeld in het holst van de nacht een "branchevreemde" lading van allerlei zaken die aan de andere kant van de

grens duurder waren dan in Nederland. Hoewel er tegenwoordig niet meer gesmokkeld wordt, herinnert het zeer gevarieerde assortiment van "Het Tolhoes" nog altijd aan die vervlogen tijden. Ook heel wat klanten van vroeger zijn de winkel trouw gebleven. Nog altijd is bijvoorbeeld koffie in Duitsland duurder dan in Nederland. Liesbeth verkoopt er daarom nog steeds grote hoeveelheden van aan Duitse klanten. De winkel is een soort relikwie geworden van de spannende tijden toen het smokkelen nog de moeite loonde.

39) Voor de instelling van de plattelandsgemeenten aan het einde van de 18de eeuw was Twente verdeeld in meer dan 40 rechtsgebieden, Marken genaamd. De Lutte was de grootste en de belangrijkste, hoewel "lut" klein betekent! In elke Marke was de marke- of boerrichter de baas. De eerste boerderij links aan Plechelmusstraat (nu centrum toeristische informatie) was de ambtswoning van de richter en heet dan ook "Boerrichter". Tijdens markevergaderingen moesten overtredingen van de markeregels worden betaald in tonnen bier. Die boetes werden dan ter plaatse door de aanwezigen opgedronken. Het zal wel niemand verwonderen dat menige deelnemer aan de markedagen meer dronk dan voor een doelgerichte thuisreis verantwoord was. Daarvan getuigt het uit de 19de eeuw overgeleverde verhaal over een Twentse boer die 's avonds laat met een "geducht vestken an" naar huis terug keerde. Toen hij bij de waterput voor zijn woning was aangekomen, trok hij zijn bovenkleding uit omdat hij meende al bij de echtelijke bedstede te zijn gearriveerd. Alleen gekleed in pet en ondergoed schoof hij vervolgens zijn benen over de putrand waarna hij zich met de woorden "Truy schik eens op" in het water liet vallen! Dat moet wel een zeer ontvullende ervaring zijn geweest.

40) Arboretum Poort Bulten. De bomentuin is in 1910 in opdracht van de textielabrikant Gelderman ontworpen en aangelegd door tuinarchitect Springer. Er staan meer dan duizend verschillende soorten bomen en struiken. Toegang is gratis.

41) Postweg: al zeer oude verbinding vanuit het westen met het Duitse achterland. De weg is genoemd naar de postkoetsen die hier honderden jaren gebruik van maakten. Ten zuiden van Oldenzaal stond bij de Postweg vroeger een paal. Die werd de "courantenpaal" genoemd. Kranten en poststukken werden daar door de postiljon aan opgehangen en daarna opgehaald door inwoners van de stad.

44) Zoals u wel hebt gemerkt, is de Lutterzandweg geen onverharde weg. De naam verwijst naar het natuurgebied van circa 750 ha. waar u doorheen rijdt. Tot ver in de 19de eeuw bestond het Lutterzand grotendeels uit vrijwel onbeheersbare zandverstuivingen die met grote moeite zijn bedwongen. Het riviertje de Dinkel meandert pittoresk door het gebied.

46) Tussen de buurtschappen Mekkelhorst en Berghum staat links van de weg een reconstructie van een “Klöpkeshoes”. Klopjes waren vrouwen die een geestelijk leven nastreefden maar dat na de Reformatie niet meer konden omdat alle kloosters waren gesloten. Ze woonden meestal in kleine huisjes bij boerderijen en hielden zich bezig met katholieke zielzorg. Als er een katholieke priester ergens een (illegale) godsdienstoefening ging houden, klopten ze bij de boerderijen aan om dat aan te kondigen. Vandaar de naam. Het huisje kan worden bezichtigd. Let op de geringe lengte van de bedstede. De mensen meenden vroeger dat liggend slapen ongezond was en sliepen daarom zittend.

53) Landgoed en kasteel Singraven worden al in de 13de eeuw genoemd. De naam betekent “grote gracht” en verwijst naar de afsplitsing (links van de weg) van het riviertje de Dinkel bij de watermolen. Die was noodzakelijk om te voorkomen, dat bij hoog water de molen in de molenvijver zou worden gedrukt. Omdat volgens taalkundigen het woord “sin” (“groot”) na de 10de eeuw niet meer is gebruikt, is aannemelijk, dat hier al meer dan 1.000 jaar een watermolen staat!

In de 16de eeuw is het kasteel een poosje een nonnenklooster geweest. Toen die vertrokken lieten ze wel wat achter en wel een spook! Het zou gaan om de geest van een jonge non die wegens “onkuisheid” levend was ingemetseld in een muur van het huis. Het verschijnen van deze “witte dame” kondigt volgens de legende de spoedige dood aan van degenen die haar zien. Een ontmoeting met de dame is dus niet zonder risico, u bent gewaarschuwd! Het is overigens wel een feit dat na het vertrek van de nonnen geen enkele van de elkaar frequent opvolgende eigenaren er in geslaagd is om een dynastie op Singraven te vestigen. Zij of hun kinderen stierven jong, kwamen door een ongeluk of geweld om het leven of werden verjaagd wegens schulden. Velen die geloof hechten aan de legende van de Witte Dame zien daarin de verderfelijke invloed van de ongelukkige non!

59) Boerderij Bossem werd voor het eerst vermeld in het jaar 1272. Behalve vooruitstrevend boerenbedrijf van de familie Rerink met veel aandacht voor natuur- en milieuwaarden, is het tegenwoordig ook een innovatieve

onderneming in de vrijetijdssector. Behalve onder andere Boerderijkamers beschikt Erfgoed Bossem naast lodgetenten als eerste in Nederland over zogenaamde sterrenkubussen. Liggend in uw bed kunt u rechtstreeks naar de sterrenhemel kijken!

Het fokken van het oude koeienras "Brandrood rund" is een liefhebberij van de familie Rerink. Het vlees van die koeien wordt in de eigen keuken voor de gasten bereid.

Deze route is met zorg samengesteld door Jan Bornerbroek.

